

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ Legal Measures on Service Establishments

จิราวรรณ พชรกุล^{1*} และวรรณวิภา เมืองถ้ำ²

Chirawan Phatcharikun^{1*} and Wanwipa Muangtham²

¹นักศึกษา ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

^{1*}Master student of Laws the Faculty of School of Law Sukhothai Thammathirat Open University

²Lecturer from the Faculty of School of Law Sukhothai Thammathirat Open University

*Corresponding Author Email: fay65566556@gmail.com

Received: 4 August 2025

Revised: 20 August 2025

Accepted: 21 August 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการตามกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายสาธารณรัฐสิงคโปร์ เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา 3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ และ 4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์การใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ เอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตำรับกฎหมาย หนังสือคำอธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ เอกสารงานวิจัย คำพิพากษาศาลฎีกา รวมทั้งข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) แนวคิด ทฤษฎี และบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ มุ่งเน้นและให้ความสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม 2) กฎหมายของประเทศไทย สาธารณรัฐสิงคโปร์ เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ต่างให้ความสำคัญกับผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการสถานบริการ ความสงบสุขของประชาชน โดยจะมีการกำหนดบทลงโทษทางอาญาไว้สำหรับสถานบริการที่ฝ่าฝืนกฎหมาย 3) ปัญหาพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มีเนื้อหากฎหมายที่ล้าสมัย ไม่ชัดเจน เคลือบคลุม ไม่ทันต่อเหตุการณ์ในสภาพปัจจุบัน ทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมาย อีกทั้งบทลงโทษทางอาญาไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิดและผลกระทบต่อสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งการจะนำกฎหมายมาใช้บังคับต้องพิจารณากฎหมายหลายฉบับทำให้พระราชบัญญัติดังกล่าวขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ และ 4) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ในส่วนของคำจำกัดความหรือบทนิยามของคำว่าสถานบริการ บทลงโทษ กำหนดหน้าที่ของผู้ได้รับอนุญาต รวมทั้งให้นำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการมารวมอยู่ในฉบับเดียวกันเพื่อให้กฎหมายสามารถนำไปบังคับใช้อย่างจริงจังและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: สถานบริการ, สถานบันเทิง, แหล่งบันเทิง

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the concepts, theories, and legal provisions related to legal measures on service establishments 2. to study and compare the legal measures on service establishments under the laws of Thailand, the Republic of Singapore, the Commonwealth of Australia, and the United States 3. to analyze the problems and obstacles arising from the application of laws related to legal measures on service establishments and 4. to propose recommendations as guidelines for revising, improving, and developing the legal framework relating to service establishments to align with the context of Thai society and to enhance the efficiency and effectiveness of law enforcement. This is a qualitative research study conducted through the review of various relevant documents, including Thai and foreign-language texts, legal provisions, legal commentaries, academic articles, research papers, Supreme Court judgments, as well as information from electronic media. The data collected from these sources are then analyzed using content analysis. The research findings reveal that 1) the concepts, theories, and legal provisions relating to legal measures on service establishments emphasize crime prevention 2) the laws of Thailand, the Republic of Singapore, the Commonwealth of Australia, and the United States all prioritize the protection of consumers or service users of entertainment venues and the maintenance of public order, with criminal penalties imposed on establishments that violate the law 3) the Entertainment Venue Act B.E. 2509 (1966) contains outdated, unclear, and ambiguous provisions that do not keep pace with current social conditions, resulting in legal gaps. Additionally, the criminal penalties are not proportionate to the offenses and their social impact. The enforcement of the law also requires the consideration of multiple statutes, making the Act ineffective and 4) it is recommended that the Entertainment Venue Act B.E. 2509 (1966) be amended, particularly regarding the definitions of service establishments, the prescribed penalties, and the duties of licensees. Furthermore, related laws should be consolidated into a single Act to enable more effective and comprehensive law enforcement.

Keywords: Service Establishments, Entertainment Places, Entertainment Venues

บทนำ

ในโลกธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถานบริการและสถานบันเทิง ได้พัฒนารูปแบบที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ อย่างไรก็ตามการเติบโตนี้ได้สร้างความท้าทายอย่างยิ่งต่อการบังคับใช้กฎหมายควบคุมสถานประกอบการในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินในฐานะที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การประกอบอาชีพและ

การดำเนินธุรกิจจึงเป็นกลไกขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งรวมถึงธุรกิจสถานบริการและสถานบันเทิง ที่ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน นอกเหนือจากบทบาททางเศรษฐกิจแล้ว เงินยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอีกด้วย เงินช่วยให้เราเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่ม รวมถึงการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ การรักษาพยาบาลที่ดี และการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีส่วนช่วยให้มนุษย์มีความสุขและมีชีวิตที่มั่นคงยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การเติบโตของสถานบริการนี้ได้เผยให้เห็นถึงปัญหาสำคัญที่เกิดจากการที่ผู้ประกอบการมุ่งแสวงหาผลกำไรสูงสุดจนมองข้ามความปลอดภัยและศีลธรรมอันดีของสังคม นำมาซึ่งโศกนาฏกรรมและความเสียหายที่ไม่อาจประเมินค่าได้ ดังเช่นเหตุการณ์เพลิงไหม้ที่ ซานติกาผับ และสถานบันเทิงเมาน์เทน บี รวมถึงปัญหาการลักลอบค้าประเวณีที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการบางแห่ง ซึ่งตอกย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการทบทวนและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการควบคุมธุรกิจนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงความล้าสมัยและขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นสำคัญสามประการ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านคำจำกัดความที่ไม่ครอบคลุมสถานบริการรูปแบบใหม่ ทำให้ผู้ประกอบการสามารถหลีกเลี่ยงการควบคุมของกฎหมายได้ แม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลธุรกิจนี้ แต่บทนิยาม สถานบริการ ตามมาตรา 3 กลับมีความล้าสมัยและไม่ครอบคลุมกิจการในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่ผู้ประกอบการสามารถใช้เป็นข้ออ้างในการหลีกเลี่ยงการควบคุม ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมและอาชญากรรมตามมา เช่น เหตุการณ์เพลิงไหม้ที่ร้ายแรงหรือการลักลอบค้าประเวณี นอกจากนี้ ปัญหาดังกล่าวได้ทวีความซับซ้อนยิ่งขึ้นเมื่อมีประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 22/2558 และ ที่ 46/2559 ซึ่งใช้คำว่า สถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ โดยไม่มีคำจำกัดความหรือบทนิยามที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ส่งผลให้เกิดความสับสนในการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย ดังที่เห็นได้จากการที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเองยังต้องหารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อขอคำแนะนำในเรื่องนี้ จากการวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาใน บันทึกเรื่องเสร็จที่ 92/2560 และ 486/2552 ยิ่งตอกย้ำถึงปัญหาความไม่สอดคล้องกันในการตีความกฎหมาย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการนำกฎหมายไปปฏิบัติอย่างเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการวินิจฉัยดังกล่าวไม่ได้มีสถานะเป็นคำพิพากษาของศาล บทนิยามที่กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับทำให้กฎหมายไม่มีความเป็นเอกเทศ ไม่ชัดเจน และขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ 2) ปัญหาด้านอัตราโทษ ที่ไม่สอดคล้องกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด และไม่สามารถเอาผิดกับเจ้าของที่แท้จริงได้เนื่องจากมีการใช้ตัวแทนหรือนอมินี ในการดำเนินการแทน และ 3) ปัญหาการขาดมาตรการในการควบคุมหน้าที่ ของผู้ประกอบการ ส่งผลให้ขาดมาตรฐานด้านความปลอดภัยและนำไปสู่ความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริโภค

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายของบทนิยาม สถานบริการ ในปัจจุบัน และเสนอแนวทางในการแก้ไขกฎหมายให้มีความทันสมัย ชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การวิจัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการช่วยลดช่องว่างทางกฎหมายที่เอื้อให้เกิดการกระทำความผิด และเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมในการสร้างความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในธุรกิจสถานบริการ เพื่อให้กฎหมายสามารถทำหน้าที่คุ้มครองประชาชนได้อย่างแท้จริง อีกทั้ง การวิจัยนี้จึงมีแรงจูงใจที่จะเจาะลึกถึง ช่องว่างและข้อบกพร่องทางกฎหมาย ดังกล่าวเพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่ใช้บังคับกับสถาน

บริการในปัจจุบันให้มีความทันสมัย ชัดเจน และเป็นธรรมมากขึ้น การวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายที่จะสร้างประโยชน์ต่อสังคม โดยมุ่งหวังที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันปัญหาทางสังคมและอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ เพื่อให้ธุรกิจสถานบริการสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการและบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการตามกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายประเทศสิงคโปร์, เครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาหลักเกณฑ์การใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ

การบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนและวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ กฎหมาย และแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายและเสนอแนวทางแก้ไข โดยแบ่งการทบทวนวรรณกรรมออกเป็น 3 กลุ่มหลัก คือ 1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษากฎหมายหลักที่ใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลสถานบริการ ได้แก่ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่บัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมสถานบริการในประเทศไทย โดยมีข้อสังเกตถึงความล้าสมัยของค่านิยมคำว่า “สถานบริการ” และข้อจำกัดในบทกำหนดโทษ, ศึกษาคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 และ 46/2559 ซึ่งออกมาเพื่อปรับปรุงและเสริมบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการควบคุมสถานบริการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการป้องกันอาชญากรรมและความมั่นคง, ศึกษากฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขออนุญาตและการดำเนินการสถานบันเทิง พ.ศ. 2549 และกฎกระทรวงกำหนดประเภทและระบบความปลอดภัยของอาคารที่ใช้เพื่อประกอบกิจการเป็นสถานบริการ พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นข้อบังคับทางปฏิบัติในการอนุญาตและควบคุมความปลอดภัยของสถานบริการ 2) กฎหมายและมาตรการในต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายและมาตรการควบคุมสถานบริการในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ที่มีระบบใบอนุญาตแบบจำแนกประเภทสถานบริการอย่างเข้มงวด พร้อมกำหนดมาตรฐานด้านความปลอดภัยและคุณสมบัติของผู้ประกอบการ, เครือรัฐออสเตรเลีย ที่ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลคุณภาพบริการและการป้องกันการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในสถานบริการ, สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีข้อกำหนดที่แตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ โดยทั่วไปเน้นบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับผู้ที่จะผิดใบอนุญาต จากการเปรียบเทียบพบว่าประเทศเหล่านี้ให้ความสำคัญกับการปกป้องผู้บริโภคและสังคมในภาพรวม โดยการบัญญัติกฎหมายอย่างเป็นระบบ ทั้งในมิติของผู้ประกอบการ และผู้รับบริการ ต่างจากระบบกฎหมายไทยที่ยังมุ่งเน้นการควบคุมเฉพาะตัวสถานบริการมากกว่าการควบคุมผู้ดำเนินการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด 3) แนวคิด ทฤษฎี และหลักการทางอาญาที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดความผิดและบทลงโทษในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, 2564,

น.22) ได้แก่ แนวคิดกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเน้นความชอบธรรม ความโปร่งใส และความยุติธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาและสังคมโดยรวม, แนวคิดการกำหนดความผิดอาญา (ภัทรวรรณ ทองใหญ่, 2562, น.35) โดยพิจารณาว่าพฤติกรรมใดสมควรถูกบัญญัติให้เป็นความผิดต้องตั้งอยู่บนหลักการของเหตุผล ความจำเป็น และความสมดุลทางจริยธรรม, หลักการไม่มีความผิด ไม่มีโทษโดยไม่มี (คณิต ณ นคร, 2563, น.87) กฎหมายซึ่งชี้ให้เห็นว่าการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาต้องกระทำโดยชัดแจ้ง ไม่คลุมเครือ, หลักการลัทธิประโยชน์นิยม ที่มองว่าการลงโทษควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสังคมมากกว่าการแก้แค้น, ทฤษฎีการลงโทษในเชิงอรรถประโยชน์ เช่น การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู การลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม, ทฤษฎีการลงโทษแบบแก้แค้นทดแทน ซึ่งเน้นเรื่องความยุติธรรมแก่เหยื่อและสังคม โดยเห็นว่าผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษสมควรตามพฤติกรรม แนวคิดเหล่านี้จะถูกนำมาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของบทบัญญัติกฎหมายไทย โดยเฉพาะในด้านบทลงโทษ การกำหนดหน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาต และการคุ้มครองผู้ใช้บริการ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. **แหล่งข้อมูลการวิจัย** ได้แก่ การศึกษาวิจัยทางด้านเอกสาร (Document Research) ทำการค้นคว้าหาข้อมูลจาก ตำรา กฎหมาย วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ เว็บไซต์ ตัวบทกฎหมาย และข้อมูลสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ

2. **การรวบรวมข้อมูลในการวิจัย** ได้แก่ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรากฎหมาย วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ เว็บไซต์ ตัวบทกฎหมายและข้อมูลสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ

3. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เพื่อสร้างข้อสรุปเชิงวิเคราะห์ เช่น การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของกฎหมายสถานบริการระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ มีการชี้ให้เห็นถึงปัญหาของกฎหมายประเทศไทย และการนำเสนอแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย เพื่อให้นักวิจัยมีข้อค้นพบที่ลึกซึ้งและมีคุณค่าทางวิชาการ

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ

ผลการวิจัยพบว่า สถานบริการหลายแห่งเลือกที่จะกระทำความผิดทางกฎหมายอย่างจงใจ โดยมีแรงจูงใจหลักมาจากความต้องการผลกำไรและรายได้ทางการเงินที่สูงกว่าการคำนึงถึงผลกระทบทางสังคมและศีลธรรม การขาดการควบคุมตนเองและการอ้างว่า คนอื่นก็ทำกัน ได้นำไปสู่การละเลยกฎหมายอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นเรื่องปกติ เช่น การอนุญาตให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 20

ปีเข้าใช้บริการ หรือการเปิดสถานประกอบการเกินเวลาที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น เพื่อยับยั้งการกระทำผิดเหล่านี้ กฎหมายจึงต้องมีความชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษรมากขึ้น และควรมีบทลงโทษทางอาญาที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดที่ส่งผลกระทบต่อสังคม เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ มีช่องว่าง และบทลงโทษยังเบาเกินไปที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจสถานบริการตามกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายประเทศสิงคโปร์, เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา

ผลวิจัยพบว่า 1) บทนิยามหรือคำจำกัดความ ประเทศไทย คำนิยามของคำว่า สถานบริการ ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ล้าสมัยและไม่ครอบคลุมสถานบริการรูปแบบใหม่ ๆ เช่น แพนเค้ก หรือลานเบียร์ ประเทศสิงคโปร์ มีการให้คำจำกัดความที่ชัดเจนและหลากหลายสำหรับสถานประกอบการที่กำหนดและความบันเทิงสาธารณะ ทำให้ครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลาย เครือรัฐออสเตรเลียนอกจากจะให้คำนิยามของสถานบันเทิงสาธารณะแล้ว ยังได้ให้คำจำกัดความของคำว่า เจ้าของอย่างชัดเจนเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดที่แท้จริง สหรัฐอเมริกานำการนิยามคำว่า การนวดและสถานนวด เพื่อควบคุมการประกอบอาชีพในสาขานวด 2) บทลงโทษหรืออัตราโทษ ประเทศไทยบทลงโทษตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มีทั้งจำคุกและปรับ แต่ยังไม่เหมาะสมกับความผิด และลงโทษเฉพาะผู้มีชื่อในใบอนุญาต ทำให้เจ้าของที่แท้จริงอาจไม่ได้รับโทษ ประเทศสิงคโปร์ มีบทลงโทษที่หลากหลาย เช่น การปรับ การระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาต และมีระบบการสะสมคะแนนเสียสำหรับผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นมาตรการเตือนก่อนเพิกถอนใบอนุญาต เครือรัฐออสเตรเลีย บทลงโทษส่วนใหญ่เป็นโทษปรับ และมีการเพิกถอนใบอนุญาตหากมีการละเมิดข้อกำหนดด้านความปลอดภัย รวมถึงมีคำสั่งห้ามจัดความบันเทิงสาธารณะในบางกรณี สหรัฐอเมริกา มีบทลงโทษสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพนวดที่ฝ่าฝืนจรรยาบรรณ เช่น การเพิกถอนใบรับรอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับเพศ 3) หน้าที่ของผู้ได้รับอนุญาต ประเทศไทย กำหนดหน้าที่ของผู้รับอนุญาตให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย เช่น ห้ามขาย/แก้ไขสถานบริการ หรือห้ามปล่อยปละละเลยให้ผู้มีเมาอยู่ในสถานบริการ แต่กฎหมายยังขาดความชัดเจนและบทลงโทษที่ครอบคลุม ประเทศสิงคโปร์ กำหนดหน้าที่ของผู้รับอนุญาตให้จัดกิจกรรมบันเทิงสาธารณะ โดยต้องควบคุมไม่ให้เกิดการทะเลาะวิวาท ไม่ให้เกิดอาชญากรรมทางเพศ หรือการพนัน เครือรัฐออสเตรเลีย กำหนดหน้าที่ด้านความปลอดภัย เช่น การขออนุญาตเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานบริการ การจัดให้มีอุปกรณ์ดับเพลิง และห้ามขายตัวเกินจำนวนคนที่กำหนดในใบอนุญาต สหรัฐอเมริกา กำหนดหน้าที่และข้อห้ามอย่างชัดเจนสำหรับผู้ให้บริการนวด เช่น ห้ามโฆษณาที่สื่อไปในทางเพศ ห้ามมีกิจกรรมทางเพศขณะนวด หรือห้ามนวดอวัยวะเพศ/ทวารหนัก

3. การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับเกี่ยวกับธุรกิจสถานบริการ

ผลวิจัยพบว่า สืบเนื่องจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายของประเทศสิงคโปร์, เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ที่เกี่ยวกับธุรกิจสถานบริการ ผู้วิจัยจึงทราบปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายประเทศไทย คือ 1) ปัญหาบทนิยามของสถานบริการ ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 และสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. มีความไม่ชัดเจน ครอบคลุม และไม่ครอบคลุมสถานบริการรูปแบบใหม่ ทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายและยากต่อการบังคับใช้ นอกจากนี้การที่บทนิยามอยู่ในกฎหมายหลายฉบับทำให้ขาดความเป็นเอกเทศ ยากต่อการตีความ และปัญหาจากความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา แม้จะมีการตีความจากคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อแก้ไข

ปัญหาความคลุมเครือ แต่ก็ยังเกิดความเห็นที่ขัดแย้งกันเองในแต่ละครั้ง กล่าวคือสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงมหาดไทย ต่างก็มีข้อสงสัยเกี่ยวกับคำจำกัดความของสถานบริการและสถานประกอบการที่คล้ายกับสถานบริการ แต่มีประเด็นและข้อสรุปที่แตกต่างกันเมื่อหารือกับคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งข้อหารือของกระทรวงมหาดไทย (บันทึกเรื่องเสร็จที่ 486/2552) มีประเด็นว่า แพแอดเคลื่อนที่ ซึ่งให้บริการเดินร่าแก่นักท่องเที่ยวถือเป็นสถานบริการตาม พ.ร.บ. สถานบริการ พ.ศ. 2509 หรือไม่ โดยคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า สถานบริการ ตามกฎหมายนี้ ต้องมีที่ตั้งที่แน่นอนและการตีความต้องทำอย่างเคร่งครัด ดังนั้น แพแอดเคลื่อนที่จึงไม่ถือเป็นสถานบริการ ตาม พ.ร.บ. สถานบริการ พ.ศ. 2509 เพราะไม่มีที่ตั้งที่แน่นอน ส่วนข้อหารือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (บันทึกเรื่องเสร็จที่ 92/2560) มีประเด็นว่า 1) สถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ ตามคำสั่ง คสช. มีความหมายอย่างไร และ 2) สถานประกอบการประเภทต่าง ๆ เช่น แพแอดและลานเบียร์ จัดเป็นสถานประกอบการที่คล้ายกับสถานบริการตามคำสั่ง คสช. หรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นขยายความว่า คำสั่ง คสช. มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมสถานประกอบการที่มีลักษณะเป็นแหล่งมั่วสุมของเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งมีขอบเขต กว้างกว่าคำว่า สถานบริการ ตาม พ.ร.บ. สถานบริการ พ.ศ.2509 และไม่ต้องคำนึงถึงว่ามีที่ตั้งที่แน่นอนหรือไม่ การพิจารณาว่าสถานประกอบการใด เช่น แพแอด หรือลานเบียร์ จัดเป็นสถานประกอบการที่คล้ายกับสถานบริการหรือไม่นั้นเป็นดุลพินิจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป ทั้งสองความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาแสดงให้เห็นถึงความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันในประเด็นเดียวกันคือ แพแอด ในบันทึกปี พ.ศ. 2552 กฤษฎีกาชี้ว่าแพแอด ไม่เป็น สถานบริการเพราะไม่มีที่ตั้งแน่นอน ส่วนในบันทึกปี พ.ศ. 2560 กฤษฎีกากลับเห็นว่า แพแอด อาจเป็น สถานประกอบการที่คล้ายกับสถานบริการภายใต้คำสั่ง คสช. ซึ่งไม่ต้องคำนึงถึงสถานที่ตั้ง ความไม่สอดคล้องกันนี้ทำให้เกิดปัญหาความไม่ชัดเจนและความไม่แน่นอนทางกฎหมาย เพราะแม้แต่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเองก็ยังสับสนในการตีความ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดมาตรฐานและอาจนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมได้ นอกจากนี้ การตีความเหล่านี้ไม่ใช่คำวินิจฉัยของศาล จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดความแน่นอนและไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เมื่อวิเคราะห์ข้อดีของกฎหมายต่างประเทศแล้ว พบว่า ประเทศสิงคโปร์กฎหมายให้คำจำกัดความของสถานประกอบการที่กำหนด และความบันเทิงสาธารณะ อย่างชัดเจน ครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลายและทันสมัย รวมถึงระบุประเภทความบันเทิงสาธารณะที่ต้องขออนุญาตอย่างละเอียด ทำให้ง่ายต่อการบังคับใช้และป้องกันการตีความที่ผิดพลาด เครือรัฐออสเตรเลียกฎหมายได้ให้คำจำกัดความของสถานบันเทิงสาธารณะที่ได้รับอนุญาตและความบันเทิงสาธารณะที่มีความชัดเจนและเชื่อมโยงกัน ทำให้ทราบว่าสถานที่และกิจกรรมใดบ้างที่ต้องขออนุญาต สหรัฐอเมริกากฎหมายได้ให้คำจำกัดความของการนวด ผู้นวด และสถานที่นวด อย่างชัดเจน ทำให้สามารถควบคุมและลงโทษผู้นวดได้โดยตรง ซึ่งกฎหมายไทยยังไม่มีกำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรนำแนวทางการบัญญัติบทนิยามที่ชัดเจนและครอบคลุมของสิงคโปร์ เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้กับกฎหมายไทยเพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัยและสามารถควบคุมสถานบริการรูปแบบใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรมีการบัญญัติคำนิยาม ผู้นวด และกำหนดข้อห้ามหรือหน้าที่ของผู้นวดเหมือนกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมสถานบริการประเภทนี้ 2) การวิเคราะห์ปัญหาบทลงโทษตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ของกฎหมายประเทศไทย พบว่า บทลงโทษตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มีอัตราโทษที่เบาและไม่เพียงพอต่อการยับยั้งการกระทำผิด นอกจากนี้ ยังลงโทษเฉพาะ ผู้รับอนุญาต ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อในใบอนุญาตเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถลงโทษเจ้าของที่แท้จริงได้ ผู้ประกอบการจึงสามารถหาบุคคลที่เป็นนามินีมาทำผิดซ้ำได้

นอกจากนี้ การมีบทลงโทษจากพระราชบัญญัติฯ และคำสั่งหัวหน้า คสช. ทำให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย เมื่อวิเคราะห์บทลงโทษของกฎหมายต่างประเทศ พบว่า ประเทศสิงคโปร์ มีการลงโทษที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งผู้รับอนุญาตและผู้ช่วยเหลือในการกระทำผิด และมีระบบ การสะสมคะแนนเสีย ซึ่งเป็นการเตือนผู้ประกอบการก่อนที่จะถึงขั้นระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาต ระบบนี้ช่วยยับยั้งการกระทำผิดได้เป็นอย่างดี เครือรัฐออสเตรเลียมีบทลงโทษปรับในอัตราสูงและปรับ ทุกวัน ที่มีการฝ่าฝืนกฎหมาย ทำให้ผู้ประกอบการเกรงกลัวบทลงโทษ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดค่าจำกัดความของเจ้าของที่ครอบคลุมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เช่น ผู้เช่า ผู้จัดการ และกรรมการบริษัท ทำให้สามารถลงโทษผู้กระทำผิดที่แท้จริงได้ สหรัฐอเมริกา มีการลงโทษผู้ผิดหรือผู้ให้บริการโดยตรง และกำหนดให้ต้องมีการรับรองก่อนให้บริการ ซึ่งช่วยควบคุมคุณภาพและพฤติกรรมของผู้ให้บริการได้ นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมก่อนพิจารณาการออกใบรับรอง ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายไทยที่ไม่มีการกำหนดเรื่องนี้ไว้ จากผลการวิเคราะห์ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำแนวทางบทลงโทษของต่างประเทศมาปรับใช้กับกฎหมายไทย โดยเฉพาะการนำแนวคิดเรื่องการลงโทษ เจ้าของที่แท้จริงของออสเตรเลีย และระบบคะแนนเสียสะสมของสิงคโปร์ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและยับยั้งการกระทำผิด รวมถึงการบัญญัติบทลงโทษสำหรับผู้ผิดหรือผู้ให้บริการโดยตรงในสถานบริการประเภทอาบ อบ นวด แบบสหรัฐอเมริกา เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดแบบแฝง 3) การวิเคราะห์ปัญหามาตรการในการควบคุมผู้ประกอบการสถานบริการ ปัญหาของกฎหมายไทย แม้ว่าพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 จะกำหนดหน้าที่ทั่วไปของผู้ประกอบการไว้บ้าง แต่กฎหมายกลับไม่มีบทลงโทษสำหรับกรณีที่ฝ่าฝืนในบางมาตรา ทำให้ผู้ประกอบการไม่เกรงกลัวและไม่ปฏิบัติตามส่งผลให้ไม่สามารถป้องกันอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ กฎหมายไทยยังขาดมาตรการควบคุมที่เข้มงวด โดยเฉพาะในเรื่องการจำกัดจำนวนผู้เช่าใช้บริการ การควบคุมความปลอดภัยของอาคาร และมาตรการควบคุมสถานบริการประเภทอาบ อบ นวด เมื่อวิเคราะห์ข้อดีของกฎหมายต่างประเทศแล้ว พบว่า ประเทศสิงคโปร์ กำหนดหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตและพนักงานอย่างชัดเจน เช่น ห้ามจำหน่ายยาเสพติด ห้ามใช้กำลัง ห้ามมีการพนัน หรือการค้าประเวณี และนำพฤติกรรมเหล่านี้มาใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณ คะแนนเสียสะสม ซึ่งส่งผลต่อการระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาตได้ เครือรัฐออสเตรเลีย กำหนดหน้าที่ด้านความปลอดภัยอย่างชัดเจนและมีบทลงโทษปรับหากมีการฝ่าฝืน เช่น ห้ามเปลี่ยนแปลงสถานที่โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องมีระดับเพลิงและมีการซ้อมหนีไฟ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้เจ้าของทุกคนต้องรับผิดชอบหากมีผู้เช่าใช้บริการเกินจำนวนที่กำหนดในใบอนุญาต หรือมีสิ่งกีดขวางทางเดิน สหรัฐอเมริกา มีมาตรการควบคุมผู้ผิดอย่างเข้มงวด เช่น ห้ามโฆษณาที่สื่อไปในทางเพศ ห้ามกิจกรรมทางเพศ และกำหนดบทลงโทษที่รุนแรง รวมถึงการขึ้นทะเบียนเป็นผู้กระทำความผิดทางเพศ ซึ่งทำให้ผู้ผิดเกรงกลัวกฎหมายและไม่กล้าทำผิด นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ต้องมีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมก่อนออกใบรับรองการนวด ซึ่งกฎหมายไทยไม่มีการกำหนดไว้ จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำมาตรการควบคุมผู้ประกอบการและผู้ผิดจากต่างประเทศมาปรับใช้ในกฎหมายไทย โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมความปลอดภัยของสถานที่ การจำกัดจำนวนผู้เช่าใช้บริการ และการควบคุมการกระทำความผิดทางเพศในสถานบริการประเภทอาบ อบ นวด เพื่อให้กฎหมายมีความเป็นเอกเทศ มีความชัดเจน และสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. การศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาหลักเกณฑ์การใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ พบว่า แนวทางในการพัฒนากฎหมายที่ใช้บังคับกับสถานบริการ ดังนี้

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาของกฎหมาย ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

- 1) ให้ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 22/2559 และเพิ่มเติมที่ 46/2559
- 2) ให้ยกเลิกความในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มาตรา 3
- 3) ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 3 สถานบริการ หมายความว่า สถานที่หรือความบันเทิงสาธารณะใด ที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหวังประโยชน์ในทางการหรือมีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิงโดยมีต้องคำนึงถึงว่าจะมีสถานที่ตั้งที่แน่นอนหรือไม่ หากมีลักษณะที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังต่อไปนี้

- (1) สถานที่ที่จำหน่าย แจก ให้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- (2) สถานที่ที่จัดให้มีผู้คนเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกันหรือในเวลาเดียวกันมากกว่า 500 คน
- (3) สถานที่ที่จำหน่ายอาหารและหรือเครื่องดื่มแก่ประชาชน ระหว่างเวลา 18.00-02.00 น. ของวันรุ่งขึ้น
- (4) ผับ บาร์ คาราโอเกะ ลานเปียร์ แพเธค หรือความบันเทิงอื่นในทำนองเดียวกัน
- (5) สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า”

4) มาตรา 3 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ให้เพิ่มเติมความว่า “เจ้าของสถานบริการ” หมายความว่า บุคคล นิติบุคคล หรือผู้ครอบครองหรืออยู่ในระหว่างเป็นผู้ควบคุมหรือจัดการสถานที่ และให้รวมถึงตัวแทน ผู้ดูแลผลประโยชน์ ผู้จัดการหรือคณะกรรมการของนิติบุคคลดังกล่าว

4.2 ปัญหากฎหมายในเรื่องอัตราโทษ

- 1) ให้มีการเพิ่มเติมข้อความดังต่อไปนี้ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มาตรา 26

“วรรคสอง ผู้ใดตั้งสถานบริการโดยไม่ได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

วรรคสาม ผู้ใดตั้งสถานบริการโดยไม่ได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

วรรคสี่ ผู้ใดตั้งสถานบริการโดยไม่ได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท”

- 2) ให้มีการเพิ่มเติมข้อความดังต่อไปนี้ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

“มาตรา 29 สถานบริการใดถูกเพิกถอนใบอนุญาต ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุมัติหรือต่อใบอนุญาต ให้กับเจ้าของสถานบริการรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการนั้นอีกเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี

วรรคสอง หากสถานบริการใดฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เจ้าของสถานบริการทุกคนต้องระวางโทษปรับไม่ต่ำกว่าวันละ 20,000 บาท ทุกวัน จนกว่าเจ้าของสถานบริการทุกคนจะเลิกกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้

วรรคสาม ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการแจ้งการกระทำความผิดของสถานบริการ รวมทั้งให้เจ้าของสถานบริการหรือผู้ใดมีอำนาจแจ้งการกระทำอันเป็นการทุจริตหรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ ผ่านแอปพลิเคชันของรัฐ”

4.3 ปัญหากฎหมายขาดมาตรการในการควบคุมหน้าที่ของผู้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการสถานบริการ

- 1) ให้มีการเพิ่มเติมข้อความดังต่อไปนี้ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

“มาตรา 3/1 ห้ามสถานบริการตามมาตรา 3(5)

(1) สัมผัสหรือนวดยะเวชหรือทวารหนักของลูกค้าไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม

(2) การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี เช่น การตกลงที่จะจัดหากิจกรรมทางเพศ เพื่อผลประโยชน์ใดๆ หรือเป็นเจ้าของหรือจัดการธุรกิจการนวดที่มีการค้าประเวณีเกิดขึ้น

(3) มีการโพสต์โฆษณาที่สื่อไปในทางเพศสำหรับบริการนวด เช่น โฆษณาที่มีผู้หญิง ในชุดบิกินี ชุดชั้นใน กางเกงใน โขหน่อ หรือลักษณะอื่นทำนองเดียวกัน

(4) มีการทำกรไต้ ๆ โดยกำหนดให้สถานบริการตามมาตรา 3(3) เป็นสถานบริการนวดสำหรับผู้ใหญ่หรือก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศ

วรรคสอง ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรานี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

2) ให้มีการเพิ่มเติมข้อความดังต่อไปนี้ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มาตรา 3

“ใบอนุญาตต้องระบุรายละเอียดดังนี้

(1) จำนวนบุคคลทั้งหมดที่สามารถเข้าไปในสถานบริการได้

(2) ระบุชื่อเจ้าของสถานบริการ

วรรคสอง หากมีผู้เข้าสถานบริการเกินจำนวนที่กำหนดในใบอนุญาต เจ้าของสถานบริการทุกคนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 80,000 บาท ขึ้นไป”

3) มีการเพิ่มเติมข้อความดังต่อไปนี้ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

“มาตรา 19 วรรคสอง นอกจากที่กำหนดในพระราชบัญญัติแล้ว ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตหรือเจ้าของสถานบริการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ติดตั้งระบบนับจำนวนคน และระบบนับจำนวนคนทั้งหมดที่สามารถเข้าในสถานบริการได้ ไว้อย่างชัดเจนในที่มองเห็นง่ายหน้าสถานบริการ

(2) ติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) ภายในสถานบริการและบริเวณสถานบริการ ให้สามารถมองเห็นได้ทุกมุมของสถานบริการ กล้องวงจรปิดต้องสามารถบันทึกภาพได้ทุกสภาพแสงและต้องเป็นประเภทที่สามารถบันทึกวันที่และเวลาของการบันทึกได้ รวมทั้งต้องตรวจสอบให้แน่ชัดว่ากล้องวงจรปิดอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี และต้องเก็บภาพที่บันทึกไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน

(3) เจ้าของสถานบริการต้องทำประกันอัคคีภัยให้ครอบคลุมความรับผิดชอบตามที่บริษัทประกันภัยกำหนดและแจ้งให้ฝ่ายปกครองทราบ

(4) เจ้าของสถานบริการต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอยู่หน้าประตูทางเข้าออก อย่างน้อย 2 คน ทุกประตูตลอดระยะเวลาที่เปิดให้บริการ และห้ามมิให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่ทำงาน

(5) เจ้าของสถานบริการต้องดูแลไม่ให้ผู้ใดนั่งหรือยืนกีดขวางทางเดิน

(6) ห้ามมิให้เจ้าของสถานบริการแทรกแซงการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(7) เจ้าของสถานบริการต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง กำหนดประเภทและระบบความปลอดภัยของอาคารที่ใช้เพื่อประกอบกิจการเป็นสถานบริการ พ.ศ. 2555

วรรคสาม หากผู้ได้รับใบอนุญาตหรือเจ้าของสถานบริการไม่ดำเนินการตามมาตรานี้ให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจสั่งปิดชั่วคราวจนกว่าสถานบริการจะดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด และหากสถานบริการไม่ดำเนินการภายในเวลา 60 วัน ให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตสถานบริการ”

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการและบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับสถานบริการ พบว่า สถานบริการส่วนใหญ่จึงใจจะเลยการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อหวังผลกำไร โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบทางสังคมและศีลธรรม การขาดการควบคุมตนเองและการอ้างว่า ใคร ๆ ก็ทำกัน ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำซาก เช่น การรับผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เข้าใช้บริการ หรือการเปิดเกินเวลาที่กำหนด จนกลายเป็นเรื่องปกติตั้งนั้น เพื่อยับยั้งการกระทำผิดเหล่านี้ กฎหมายจึงต้องมีความชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษรมากขึ้น พร้อมกับเพิ่มบทลงโทษทางอาญาที่รุนแรงและได้สัดส่วนกับความผิดที่ส่งผลกระทบต่อสังคม เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ มีช่องว่าง และบทลงโทษเบาเกินกว่าจะหยุดยั้งผู้กระทำผิดที่แท้จริงได้

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสถานบริการตามกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายประเทศสิงคโปร์, เครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา พบว่า ในเรื่องคำนิยามหรือคำจำกัดความของคำว่า สถานบริการ ตามกฎหมายไทยยังไม่ชัดเจนและล้าสมัย ในขณะที่กฎหมายของสิงคโปร์มีการบัญญัติคำนิยามที่ละเอียดและทันสมัยกว่าในเรื่องบทลงโทษ กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียและสิงคโปร์มีการกำหนดโทษที่ชัดเจนและครอบคลุมถึง เจ้าของ สถานบริการที่แท้จริง นอกจากนี้ ประเทศสิงคโปร์ยังมีระบบการสะสมคะแนนเสีย ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้เพื่อเป็นการเตือนผู้ประกอบการและยับยั้งการกระทำผิดได้ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการของประเทศไทยแล้วพบว่า กฎหมายของประเทศไทยมีบทลงโทษน้อยเกินไปและไม่ครอบคลุมถึงผู้ประกอบการที่แท้จริง (ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, 2564 น.35) ในเรื่องการควบคุมผู้ได้รับอนุญาต กฎหมายไทยยังขาดมาตรการควบคุมสถานบริการประเภทอาบ อบ นวด ซึ่งแตกต่างจากสหรัฐอเมริกาที่กฎหมายได้บัญญัติหน้าที่และข้อห้ามของผู้ประกอบการและผู้ควบคุมไว้อย่างชัดเจน

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับสถานบริการ พบว่า การบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันมีปัญหาหลัก 3 ประการดังนี้คือ ปัญหาเนื้อหากฎหมายของพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มีบทนิยามที่ล้าสมัยและไม่ครอบคลุมสถานบริการรูปแบบใหม่ ๆ เช่น ลานเบียร์ หรือแพคเกจ นอกจากนี้ การที่คำสั่งหัวหน้า คสช. ยังไม่มีการยกเลิก ซึ่งคำสั่งดังกล่าวปรากฏคำว่า สถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ ทำให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาอัตราโทษ อัตราโทษทางอาญาในปัจจุบันไม่เหมาะสมกับความผิดและผลกระทบที่เกิดขึ้นเนื่องจากกฎหมายยังลงโทษเฉพาะผู้ที่มีชื่อในใบอนุญาต ทำให้ไม่สามารถลงโทษเจ้าของที่แท้จริงได้ (ภัทรวรรณ ทองใหญ่, 2562, น.35) นอกจากนี้ ยังไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับกรณีที่ดินบุคคลเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต ปัญหาการขาดมาตรการควบคุมหน้าที่ของผู้ได้รับอนุญาต

กฎหมายขาดข้อกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจนของผู้ได้รับอนุญาต เช่น การจำกัดจำนวนผู้เข้าใช้บริการ การติดตั้งกล้องวงจรปิดหรือการจัดทำประกันความเสียหาย ส่งผลให้ผู้ประกอบการละเลยหน้าที่และทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมาย

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาหลักเกณฑ์การใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด พบว่า 1) ให้อยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 22/2559 และ 46/2559, ให้อยกเลิกความในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มาตรา 3 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน มาตรา 3 สถานบริการ หมายความว่า สถานที่หรือความบันเทิงสาธารณะใดที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหวังประโยชน์ทางการค้าหรือเพื่อความบันเทิง โดยมีต้องคำนึงถึงว่าสถานที่ตั้งที่แน่นอนหรือไม่ หากมีลักษณะที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และระบุประเภทสถานบริการเพิ่มเติม 2) ให้เพิ่มเติมความหมายของเจ้าของสถานบริการ ให้ครอบคลุมถึงบุคคล นิติบุคคล ผู้ครอบครองผู้ควบคุมดูแล รวมถึงตัวแทน ผู้จัดการ หรือกรรมการของนิติบุคคล 3) ให้มีการเพิ่มเติมบทลงโทษในมาตรา 26 สำหรับผู้ที่ตั้งสถานบริการโดยไม่ได้รับอนุญาต และกำหนดโทษจำคุกและโทษปรับที่เพิ่มขึ้นตามความร้ายแรงของผลที่เกิดขึ้นต่อผู้อื่น 4) ให้มีการเพิ่มเติมบทลงโทษในมาตรา 29 โดยกำหนดว่าหากสถานบริการถูกเพิกถอนใบอนุญาต จะห้ามอนุมัติหรือต่อใบอนุญาตให้เจ้าของและผู้เกี่ยวข้องเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี และกำหนดโทษปรับรายวันสำหรับสถานบริการที่ฝ่าฝืน นอกจากนี้ยังเสนอให้มีช่องทางให้ภาคเอกชนและเจ้าของสถานบริการแจ้งการกระทำความผิดหรือการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผ่านแอปพลิเคชันของรัฐ 5) ให้เพิ่มเติมมาตรา 3/1 เพื่อห้ามสถานบริการนวดกระทำการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศอย่างชัดเจน และกำหนดบทลงโทษจำคุกหรือปรับสำหรับผู้ฝ่าฝืน 6) ให้เพิ่มเติมรายละเอียดในใบอนุญาต โดยให้ระบุจำนวนบุคคลทั้งหมดที่สามารถเข้าใช้บริการได้ และกำหนดโทษปรับสำหรับเจ้าของสถานบริการหากมีผู้เข้าใช้บริการเกินจำนวนที่กำหนด และ 7) ให้เพิ่มเติมหน้าที่ของผู้ได้รับอนุญาตหรือเจ้าของสถานบริการในมาตรา 19 เช่น การติดตั้งระบบนับจำนวนคน กล้องวงจรปิด การทำประกันอัคคีภัย การจัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และการดูแลไม่ให้มีสิ่งกีดขวางทางเดิน หากไม่ปฏิบัติตามให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจสั่งปิดชั่วคราวหรือเพิกถอนใบอนุญาตได้

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี หลักการและบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ พบว่า แนวคิด ทฤษฎี และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมุ่งเน้นที่การป้องกันอาชญากรรม และกฎหมายที่เกี่ยวกับสถานบริการของประเทศไทยมีความล้าสมัยและขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ สอดคล้องกับแนวคิดทางกฎหมายที่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี

2. เปรียบเทียบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการตามกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายประเทศสิงคโปร์, เครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกาสามารถยืนยันได้ว่าประเทศที่พัฒนาแล้วต่างให้ความสำคัญกับการคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของสังคมและกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานที่ประเทศไทยควรนำมาปรับใช้

3. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ ซึ่งได้จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศสิงคโปร์, เครือรัฐออสเตรเลีย, และสหรัฐอเมริกา พบว่าปัญหาของพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ที่มีเนื้อหาไม่ชัดเจนและขาดความทันสมัยนั้น เป็นไปตามหลักการที่ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานานย่อมต้องการทบทวนและแก้ไข เพื่ออุดช่องว่างทางกฎหมายที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่มีรูปแบบของสถานบริการใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้บทนิยามเดิมไม่ครอบคลุมและก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้จริง, การที่บทลงโทษทางอาญาไม่เหมาะสมและขาดความรุนแรงที่จะป้องปรามผู้กระทำความผิดสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในมิติของนิติอาญาที่กฎหมายจะต้องมีประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดการป้องกันอาชญากรรมที่ว่า การสร้างมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดและเหมาะสมจะช่วยลดโอกาสในการเกิดอาชญากรรมได้ (ภัทรวรรณทองใหญ่, 2562, น.35)

4. แนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาหลักเกณฑ์การใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้คือให้แก้ไขกฎหมายโดยการปรับปรุงคำนิยาม บทลงโทษ เพิ่มหน้าที่ของผู้ได้รับอนุญาตและการรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการเข้าไว้ด้วยกัน จึงจะเป็นแนวทางที่มีเหตุผลและสอดคล้องกับหลักการทางกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการของประเทศไทยสามารถนำไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและประชาชน ซึ่งพบว่ากฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมสถานบันเทิงเหล่านี้ เพื่อรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของประชาชน และปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ แม้ว่าพระราชบัญญัติสถานบันเทิง พ.ศ. 2509 และฉบับแก้ไขจะมีเจตนารมณ์ทางกฎหมาย แต่การบังคับใช้กฎหมายบางครั้งก็ยังมีผลและไม่ได้สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคมในปัจจุบัน (สมชาย อินทร์สวัสดิ์, 2561)

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยค้นพบว่าสถานบริการประเภทอาบ อบ นวด ของประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติควบคุมผู้ควบคุมให้ชัดเจน ไว้ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 หรือในกรณีที่สถานบริการประเภทอาบ อบ นวด ดังกล่าวกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายโดยการให้บริการนวดแบบ “แอบแฝง” ถึงแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 282-289 แล้วก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามเมื่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการประเภทอาบ อบ นวด ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับจึงอาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันของบทกฎหมายได้, เกิดปัญหากับเจ้าหน้าที่ ที่บังคับใช้กฎหมายเพราะอาจทำให้มีการทำงานที่ไม่สอดคล้องกัน เมื่อกฎหมายไม่เป็นเอกเทศไม่สามารถรวบรวมให้อยู่ในหมวดหมู่หรือกฎหมายฉบับเดียวกันได้ จึงทำให้กฎหมายที่มีอยู่นั้นไม่อาจนำมาบังคับใช้ได้อย่างเต็มที่ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นจากบทลงโทษ และพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ยังขาดกลไกการพัฒนาองค์ความรู้หรือการกำกับผู้กระทำความผิดไม่ให้วนกลับเข้าสู่ระบบผิดกฎหมายเดิม เช่น ไม่มีมาตรการคุมประพฤติ ไม่มีระบบติดตามภายหลังการกระทำผิด ส่งผลให้โอกาสการกระทำผิดซ้ำยังคงสูง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการในประเทศไทยทุกฉบับ
- 1.2 ควรเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมาย โดยให้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.(เพิ่มเติมที่..) ผ่านสภานิติบัญญัติ เพื่อปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิมให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและส่งเสริมความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายเดิม

1.3 ควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการให้มีความรู้และความเข้าใจด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 จากการวิจัยครั้งนี้ข้าพเจ้าเห็นควรเสนอแนะให้มีการวิจัยครั้งต่อไปโดยปรับบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการค้ำมนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากสตรี
- 2.2 ควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการเพิ่มเติม เพื่อลดช่องว่างของธุรกิจที่แฝงตัวโดยผิดกฎหมาย
- 2.3 ควรปรับปรุงกฎหมายในส่วนของผู้พนักงานที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการให้ชัดเจนว่าหน่วยงานไหนมีอำนาจและหน้าที่อย่างไรบ้าง

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ณ นคร. (2563). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. (2564). *หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ภัทรวรรณ ทองใหญ่. (2562). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมชาย อินทร์สวัสดิ์. (2561). *มาตรการทางกฎหมายกับการควบคุมสถานบริการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.